

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
" " " " pe 1/2 de an 5 cor.
" România și străinătate pe an 14 frc.
" " " " pe 1/2 an 7 "

Manuscrisele se adresează redacțiunii
„Foaia Diecezană” iar banii de prenumără-
țiune și inserțiuni administrațiunii „Tipo-
grafia și Librăria diecezană” în Caransebeș
Telefon Nr. 30.

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concurse,
edicta etc. publicate de 3 ori, dacă conțin
până la 150 de cuvinte 7-50 cor., până la 200
de cuvinte 10 cor., de aci în sus 12 cor

Nr. 1437 E. ex 1919.

Circular

cătră oficiile parohiale ortodoxe române din dieceza Caransebeșului.

Abundența în numărare a dat posibilitate și celor mai slabi plătitori să-și împace datoria.

Dreptaceea comunele bisericesti au fost și sunt încă și astăzi în poziție să încasseze cu ușurință toate restanțele.

Făcând împrejurările posibilă încassarea contribuțiunilor dela credincioșii noștri, organelor parohiale li-se impune datorința să grijască de achitarea diferitelor contribuțiuni și competențe diecezane, menite să susțină organismul, precum și instituțiunile noastre din centru.

În special dispunem, ca Oficiile parohiale să facă pașii de lipsă, ca restanța cu finea anului 1918 în convenția episcopescă, în spesele deputaților sinodali și congresuali, în ajutorul comunelor bisericesti la fondul general administrativ și în darea intelectualilor să se încasseze și trimită de urgență la Cassa diecezană, asigurând astfel mersul normal al administrației bisericesti.

Caransebeș în 11 Maiu 1919.

Filaret Musta

Arhimandrit, vicariu episcopesc.

Comori desmoștenite.

Este greu a găsi o comoară, dar e și mai greu a-o ști întrebuița după ce ai dat peste dânsa

B. P. Hașdeu.

I.

— De comori e vorba? Unde sunt? — va întreba omul veacului nostru? Unde sunt grămezile de aur și de nestimate, după cari ahtiază lumea cu atâta ardoare? Descoperiți-le cât de curând, să ne umplem buzunarele cu

ele și să ne facem bogați, să trăim fericiți și să ne împlinim toate poftele și dorințele noastre. Vai, — cugetă fiecare, — de ași găsi o comoară cum ași uita eu greutatea apăsătoare a muncii zilnice! Doamne sfinte! — de aș găsi o comoară, câte dorințe arzătoare nu mi-aș mai împlini! Câte lucruri nu schimbă o comoară din-spre rău în bine, fără trudă multă și fără zbuciumări grele. Ce fericit voi fi când mă voiu simți asigurat asupra traiului de mâne! Nici voi griji și nici năcazuri! — Astfel de gânduri frământă cugetele celor mai mulți dintre muritori. Astfel aleargă lumea cu o sete oarbă după comori! Concurenții la jocurile hazarde, la loterii și la liferări s'au înmulțit în mod înspăimântător, căci azi toți oamenii doresc să se îmbogățească cu ușurință. Toți vreau prin muncă ușoară să-și asigure cât mai multe mijloace de traiu. Și frământările urmează mai departe cu îndârjire spre comori, spre bogăție!

În aceste lupte pentru câștig ni-se arată deșertăciunea lumii în toată puterea ei. E rușinoasă această nizuință a oamenilor, pentru că e în contra firii și în contra legilor dumnezeiești. Pentru firea întreagă există o lege neschimbată, o lege izvorâtă din cele mai adânci puteri ale naturii: că *nimeni nu poate fi stăpân peste mai multe roade, decât pentru cari a muncit*. Dumnezeu l-a îndrumat pe om ca *cu truda mânilor sale să-și susțină traiul vieții* și care se abate dela această lege inherentă a firii, acela comite o crimă. Care câștigă bogății enorme — fără să fi muncit câtuș de puțin pentru ele, — acela stoarce și stăpânește rodul muncii *altuia*.

Pentru fiecare comoară a muncit cineva, pentru că averile nu se fac din nimica și cu cât mai mari sunt acelea, cu atât mai mult va fi trebuit cineva să muncească pentru ele mai din greu. Și e cea mai mare imoralitate și cel mai groaznic păcat să angajezi pentru tine munca brațelor altuia. Dumnezeu a dăruit fiecăruia minte și putere, ca să se susțină pe sine, iar nu să fie susținut de altul! I-a dat judecată

să-și afle el însuș mijloace de traiu și nu să-și folosească mintea spre exploatarea altora.

Și e interesant că pe astfel de bogăți par'că firea voește să-i pedepsească prin aceea, că le turbură liniștea sufletească. Setea lacomă a unui sgârcit chiar din această teamă izvoarește: *pe el îl chinuie frica unui pericol apropiat* și voește să se asigure pentru totdeauna, și chiar această siguranță sufletească nu o dobândește niciodată. Dar pedeapsa dumnezeiească atinge prin el pe urmașii lui, pe care i-a ferit dela muncă, asigurându-le un traiu neîngrijorat. O lege a fapturii însă zice, că cei cari n'au muncit, n'au făcut: nu știu să păstreze. Ruina totală nu poate întârzia, iar nefiind dedați cu lucrul, vor pieri în mizerii. Iată unde duce bogăția câștigată pe nemuncite.

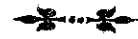
Peste noi trec zile grele, zile de osândă și de îngrijorări turburătoare. Greul vieții se așează cu o sarcină, insuportabilă asupra oamenilor. Zilele senine de muncă trainică din trecut s'au prefăcut într'o conglomeratie imensă, într'un haos înspăimântător, din care se pare că e perdul firul de îndrumare, ce îndreptă calea lumii spre tot ce e bun, frumos și adevăr. Oamenii s'au schimbat de nu-i mai recunoști! Cu toții aleargă după mirajuri înșelătoare, cu sete după câștig și după exhaustarea cât mai adâncă a tuturor plăcerilor. Cinstea bărbaților din trecut e luată în batjocură și ca o congrună molipsitoare pângărește sufletele curate ale tinerimei păcatele vremii de furtună. Bătrânii strămoși, încărunțiți în cinste, de s'ar scula din morminte și-ar scutura cu înflorare pletele de argint la priveliștea înspăimântătoare ce li-s'ar deschide înaintea ochilor.

Cum ai pierit, de par'că n'ai mai fost pe lume cinste, tu, poveste minunată!

Și în neantul urgiilor urmate nu e nimeni să pună stavilă pornirii de ruină, — nu se găsește un piept de aramă să cutropească cu puterea-i covârșitoare valul de noroiu, ce se îndreaptă să începe toate simțirile curate, pătrunse pe reverința sfințeniei din trecut. *Nu este celace face bunătate, nu este nici unul.*

Cât de sinistru, cât de sfâșietor, de dureros e viitorul, ce ni-se deschide cu astfel de privești! De mult, în vremi mai mari la suflet, când pe plaiurile noastre rodea cu bielșugul din holde și vrednicia traiului cinstit, plecau secerătorii cu fanfare la câmp, — răsul lor fu cântarea biruinții, chiotul lor, izbânda firii înviorate de farmecul vieții. Iar acum pot cânta cioclii pe mormânturi cântări funebrele, — șireagul lumii nu e proces de sărbătoare, — e cortegiu de înmormântare.

Ce e cauza acestei destrămări sufletești? Vremile mari aduse de războiu! Cum se lasă omul cutropit de năcazuri și sub povara greutății nici nu caută mijloace să-și ușureze soarta. Cum se dovedesc vorbele bunului cronicar: *Nu sunt vremile sub om, ci omul sub vremi!*

Părinții, Copiii și Învățătorul.

Luând un pom și sădindu-l sau semănându-l în grădină, observăm că dacă el este lăsat la voia întâmplării, fără a-i da vreo muncă, adică: fără a-l îndrepta, uda, plivi, îndrepta când a început să se strâmbe, curăți de mărăcini când aceștia au început a-l năpădi; acest pom sau pieră dela început, sau poate deveni mare și tare, poate umbri pământul în lung și lat, însă fără a da fructe, fără a mulțumi pe grădinar.

Gândindu-ne la om observăm acelaș lucru, căci nici acesta nu-i mai presus de un fir de grâu, de un fir de porumb, de un pom. Grâul, pentruca să nu ne dea neghina îl curățim, pomul că să ne dea fructe, îl îngrijim; iar omul, ca să fie om, trebuie să-l creștem eum se cade. Așa dar îndată ce copilul a văzut lumina zilei, trebuie ca cineva să ia asupra-și creșterea trupească și sufletească a lui, să nu fie năpădit de neghina și pământul răutății, și să n'apuce dela început calea vieții blestemată de Dumnezeu și de oameni — calea faptelor rele — ci calea binelui și a dreptății.

Cei cari sunt îndatorați în primul rând cu creșterea copiilor sunt *părinții*: mama și tatăl. Un învățat zice despre acest lucru: „... Creșterea copiilor este datoria familiei, datoria mamei“. Și într'adevăr așa este. Mama trebuie să dea copilului nutrimentul necesar, să-l țină în curățenie și să-l ferească de pericolele din afară. Sub ochii și cu ajutorul ei, copilul începe a prinde cu mâna tot ce vede; se încearcă a umbla și umblă; se încearcă a vorbi și vorbește. Tot părinții trebuie să sădească în sufletul copilului, fiind încă mic, supunerea, ascultarea și bunăcuviința. Aceasta se poate face de părinți cu destulă reușită, atunci când copilul este mic, pentrucă copilul în etate prunciei, simțindu-se atârnat prin trebuințele sale de creșcătorii săi, văzându-se întocmai ca iedera care nu se poate ridica numai dacă se agață de ceva, trebuie să-i asculte. Tot acum, mamele trebuie să sădească în sufletul copilului: iubirea față de părinți, respectul față de semenii și ce e mai scump ca orice — dragostea de Părintele ceresc. Să-i ferească de: minciună, hoție, frică, încăpăținare, lene, cu un cuvânt de tot ce e rău.

Toate acestea se fac prin sfaturi și pilde frumoase, pe care copilul trebuie să le vadă la noi, ca părinți ai lor. Nu numai cu cuvântul trebuie să ne creștem copiii, ci și cu fapta. Să nu uităm că vorbele și faptele noastre sunt cărțile în cari citesc copiii și numai dacă tulpina va fi sfântă și ramurile vor fi la fel; să nu uităm că faptele bune sau rele ce le fac copiii sunt podoaba sau necinstea familiei, și cu cuvântul și cu pilda frumoasă să facem din copil om.

Cum însă în cele mai multe familii creșterea copiilor se mărginește la mâncare și îmbrăcăminte, cum pildele frumoase lipsesc și peste tot e numai ceartă și nepricepere, furturi, minciuni, hoții, familia nu poate da oamenii ce ne trebuiesc.

Statul și biserica pricepând că copiii crescuți rău nu vor fi în stare ca mâine poimâne să-și îndeplinească datoriile față de ei și de lumea cu care trăesc, a luat asupra-și creșterea unor asemenea copiii. Această creștere se face în școală. Prin urmare școala prin învățator are datoria de a face ceace nu pot face unele familii, de a îndrepta ceace în familii a luat drum greșit și a început și de a întregi și duce mai departe ceace familia a început, dar singură nu mai poate continua. Dacă până la vârsta de șapte ani, creșterea copiilor în familiile bune nu se poate înlocui cu nimic în lume, apoi dela această vârstă înainte, familia este nevoită să ceară ajutorul școlii.

Dacă învățatorul n'ar fi împiedecat de nimic, el ar putea face prin școală, din copiii noștri, adevărați oameni. Lucrul stă altfel. Munca sa este împiedecată fățiș și curmeziș de multe pricini. Iată câteva:

1. Timpul pe care copilul îl stă la școală e foarte mic, cel mai mult timp îl petrece în familie și foarte puțin la școală.

2. Sunt mulți dintre *părinți* cari nu vor să-i dea la școală sau dacă îi dau îi trimit o zi și una nu; un an doi și atât; fără cărți, caiete și condeie!

La aceste pricini și la multe altele se mai adaugă și aceasta: Sunt părinți cari din dușmănie sau nepăsare vorbesc de rău, vorbesc cu neîncredere pe învățator; ori chiar îl bârfesc în fața copiilor. E un mare rău acesta, căci pe când ei își închipue că-și răsbună pe învățator, își răsbună chiar pe copiii lor.

Pentruca școala să facă ceace într'adevăr poate, se cere ca în tot timpul ce fiecare copil îl petrece acasă, să fie controlat și îndemnat la lucruri bune. Fie băiat, fie fată, să-i dăm la școală, nu un an doi, ci tot timpul de șase ani, nu fără cărți, ci cu tot ce le trebuie. Nu fără grijă și nepăsare către școală, ci cu dato-

ria de a comunica școlii relele observate și d'a se sfătui cu ea asupra mijloacelor de îndreptare. În aceace privește obiceiul de a vorbi de rău pe învățator sau școala, să ne aducem aminte că acesta, cu nădușeala pe frunte, cu ochii înflăcărați, aplecat pe băncile școlii lângă elevii săi, dându-și o parte din sufletul, din mintea și din inima sa, se căsnește să facă din copiii noștri cetățeni de frunte și oameni cinștiți. Și atunci când vom trece pe lângă școală, să-l respectăm și să-l cinștim pe cel care închis între 4 pereți se svârcolește ca în chinurile morții, dându-și tinerețea și de mulțori și sănătatea pentru binele nostru.

În acest caz, familia dă școlii ajutorul ce neapărat trebuie să-l dea, și face cea mai sfântă datorie pe care singură n'o poate face: „datoria de a crește copii”.

Cu chipul acesta vom vedea că copiii noștri pășesc sigur și fără șovăire pe calea binelui și a dreptății; iar învățatorul va vedea răsărind din cuvântul său rodul cel fără de preț — faptele bune — și vesel va putea zice: „Sămânța mea a căzut în pământ bun, a prins rădăcini și crescând rod însutit a dat”.

C. G. Ioan.

Ș T I R I

† **Petre P. Carp**, bătrânul fost prim-ministru și șef al partidului conservator a reposat Duminecă în vârstă de 82 ani la moșia sa Tibănești.

Unificarea salariilor în Regat. Ministeriul de finanțe lucrează de prezent cu mult zor la sporirea actualilor salarii și la unificarea acestora pentru toate categoriile de funcționari civili și *bisericești*, formându-se 12 clase de funcționari.

Favor de călătorie pe linia ferată Direcția C. F. R. a acordat pe seama tuturor membrilor corpului didactic dela toate școlile cu drept de publicitate, de toate gradele și categoriile precum și pentru membrii familiilor lor și pensioniștilor favorul de a călători pe linia ferată cu bilet de jumătate al clasei inferioare pe clasa procsimă superioară. De acest favor se împărtășesc și catiheții și preoții, cari propun anumite studii la vre-o școală.

Petițiile împreună cu fotografia și tăcșa de 5 cor. + 1 cor. timbru (cei-ce au carnet vechiu anecsează 4 cor. + 1 cor., timbru) le va primi revizoratul direcției centrale a C. F. R. în Sibiu.

Episcopia Clujului. La 16 Iunie a. c. Consistorul arhidiecezan a ținut ședință plenară, al cărei obiect principal a fost raportul anchetei sinodale în afacerea cu noul Consistor ortodox român din Cluj.

S'a accentuat din nou suprema necesitate, că și până când se va putea înființa episcopia ortodoxă română în Cluj, să se așeze un Consistor, analog Consistorului ortodox român dela Oradea-mare.

Pentru a face primii pași spre intruparea acestor năzuințe ale bisericii noastre, s'a hotărât convocarea Sinodului arhidiecezan în sesiune extraordinară pe ziua de 7/20 Iulie a. c., adevă pe Dumineca a 6 după

Rusalii, care Sinod va avea singurul obiect afacerea *episcopiei din Cluj*.

Consistorul propune, ca Sinodul să aleagă acuma Consistorul, 27 de membri, câte 9 în fiecare senat, conform dispozițiilor §§. 110—116 din statutul organic, să încuviințeze bugetul pentru acoperirea trebuințelor acestui Consistor.

La Consistorul acesta vor aparține începând cu 1 Octomvre 1919 toate comunele din cele 12 protopresbiterate, care în virtutea concludusului congresual din 1909 Nr. 67 vor aparține acelei eparhii. Aceste protopresbiterate sunt:

1. Abrud, 2. Alba-Iulia, 3. Bistrița, 4. Câmpeni, 5. Cetatea de peatră, 6. Cluj, 7. Dej, 8. Lupșa, 9. Murăș-Oșorhei, 10. Reghin, 11. Turda, 12. Unguraș.

Consistorul acesta se va constitui și-și va continua activitatea sub presidenția unui asesor consistorial din senatul bisericesc din Sibiu, care va fi designat de acest Sinod extraordinar.

Consistorul acesta își va alege din sinul său deocamdată 3 referenți, câte unul din fiecare senat, își alege și funcționarii necesari: secretar, fiscal, controlor, protocolist, arhivar etc., ca cu începere din 1 Octomvre a. c., să poată intra în funcțiune.

După ce va intra în funcțiune, va regula apoi în bună înțelegere cu Consistorul arhidiecezan din Sibiu și cu ceilalți factori competenți celelalte chestiuni pendente: împărțirea fondurilor arhidiecezane, împărțirea cercurilor electorale, organizarea și punerea la cale a alegerii de episcop, întregit în mod corespunzător statutului organic.

Adunarea poporală din Teregova. Și Românii aparținători plasei pretoriale Teregova și-au ținut de sfântă datorință să deie expresie durerii ce o simțesc în fața hotărârilor puterilor mari de a știrbi integritatea neamului românesc prin acordarea Torontalului și-a unei părți însemnate din județul Timiș sârbilor. Drept aceea s'au întrunit într'o mare și impunătoare adunare poporală în Teregova, Duminecă în 20 Iunie 1919. Fruntașa comună era împodobită cu verdeață, covoare naționale și cu steaguri tricolore. Încă în orele de dinainte de ameză străzile mișunau de lume, venită din Armeniș, Feneș, Slatina, Sadova, Luncașița, Verendin, Mehadica, Cornea, Domașnia, Cuptoare, Crușoveț, Rusca ș. a. în frunte cu preoții și cu ceilalți intelectuali ai satelor.

Adunarea se începe la orele 2 d. a. prin săvârșirea unei rugăciuni pentru odihna sufletelor eroilor căzuți în război, oficiată de preoții: Pavel Șandru, Iosif Nemoian și Ilie Imbrescu. Părintete Pavel Șandru, care dealtfel a muncit mult pentru succesul acestei adunări mărete, aduce prinos de recunoștință amintirii acelor, cari și-au jertfit viața pentru desăvârșirea aspirațiilor noastre naționale. Vorbesc apoi dnii Dr Cornel Cornean, Ilie Orzescu, Dimitrie Sgăverdia, Iancu Conciatu, preotul Vasile Uzonescu, cerând cu toții în cuvinte însuflețite respectarea dreptului de autodeterminare a popoarelor și protestând în contra detrunchierii Bănățului și în contra atrocităților săvârșite de sârbi față de Români. Vorbitorii au dat apoi sfaturi poporului cum au să se ferească de bolșevism și de alte apariții molipsitoare ale războiului. După cetirea Motiunei prin părintele Ilie Imbrescu, poporul care în cursul adunării a dat dovadă, că este stăpânit de adevărată însuflețire românească, începe să se resfire în deplină ordine. Călușerii dela Verendin delectează publicul cu jocuri și cu cântări naționale.

Misiunea franceză în Bănat. Joi în 19 Iunie a. c. un grup de savanți francezi în frunte cu d-l Lucien Poincaré, fratele republicei franceze, vicerectorul academiei și președintele consiliului universității din Paris, au vizitat Bănatul. Drumul lor dela Logoj până la Baile Herculane a fost o adevărată cale de triumf. În gara Caransebeșului au fost binevenți prin părintele protopop Andreiu Ghidiu.

Preluarea gimnaziului din Caransebeș. Profesorul pedagogiei gr. cat. din Logoj d-l Dr Victor Birlea, în calitate de comisar al C. D. R. a preluat la 18 Iunie a. c. gimnaziul de stat din orașul nostru predându-l autorității civile spre inventarizare. Inventarizarea recvizitelor și a mobilierului s'a început astăzi.

Constatări. Un comunicat recent, al Agenției „Dacia”, publicat în numărul 46 al „Românului”, ne vestește, că la București e pe cale formarea unui guvern național, în care „rolul de importanță îl vor avea miniștrii din noile teritorii. Ziarele accentuiază, că în chestia *Bănățului vor avea să decidă ardelenii*”. — „Ardealul” este firma unei societăți pe acții cu capital societar de cel puțin 2 milioane cu sediul în Cluj. Scopul ei este a înființa în orașele principale ale teriilor desrobite case de editură, institute de arte grafice ș. a. Între fondatori, — cu excepția dlui Dr Tiberiu Brediceanu care s'a stabilit deja de mai multă vreme în Ardeal, — nu aflăm nici un bănațean, sigur din motivul, că noua societate, dupăcum îi arată și firma, nu va reflecta la capitalul bănațenilor. — Fără a mai aminti recentele numiri la Academie și multe altele, constatăm, că toate acestea se întâmplă într'un timp, când îndreptățirea pretenziunilor noastre asupra Bănățului este, dacă nu în întregime apoi în parte, contestată.

Nr. 10777/919.

Publicațiune.

Comunitatea de avere a fostului regiment confinar romano-bănațean Nr. 13 în calea licitației publice ce se va ținea în 3 Iulie a. c. la orele 10 a. m. la oficiul subsemnat arândează pe anul curent dreptul de a culege în pădurile ei floare de tei.

Ofertele făcute în scris până la termenul susamintit sunt a se preda la oficiul subsemnat în plic închis, provăzută cu nota „Ofert pentru floarea de tei”.

Ofertele care sunt a se face pentru fiecare foresterie separat să numească în litere și cifre lămurit arânda oferită și să fie provăzute cu vadiul prescris.

Drept vadiu sunt a se depune în bani gata sau în hârtii de valoare valabile de cautiune 10% din arânda oferită.

Condițiunile de arândă se pot vedea la oficiul subsemnat.

Caransebeș, la 27 Iunie 1919.

**Oficiul de economie al
Comunității de avere.**

